

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

МОРФОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник тез доповідей
Науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 квітня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

МІКРОЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД НЕАПАТИТНОГО ОТОЧЕННЯ ПАТОЛОГІЧНО МІНЕРАЛІЗОВАНИХ СУДИН

Гусак Є.В., Москаленко Р.А., Данильченко С.М.

СумДУ, кафедра нормальної анатомії

Мінералізація середньої оболонки стінок кровоносних судин призводить до зменшення їх еластичності, що веде у кінцевому результаті до стенозу. Серцево-судинна кальцифікація є активно регульованим процесом, який має багато спільних рис з формуванням кісткової тканини. Однак, патологічні депозити мають значні розбіжності в умовах утворення та місцях їхньої локалізації порівняно з фізіологічно нормальною мінералізацією. Розмаїття можливих механізмів ектопічної мінералізації, роблять задачу їх послідовного вивчення надзвичайно складною і неоднозначною. Особливої уваги потребує визначення мікроелементного складу патологічних мінеральних утворень. Матеріал депозиту зазвичай не можливо віднести до тривіальних кальцій-фосфатних фаз, а скоріше до фаз з чисельними ізовалентними та гетеровалентними заміщеннями в аніонній та катіонній підґратках. Крім того, нанокристалічний компонент депозиту, як правило, знаходиться в оточенні аморфної складової та гідратних шарів різної ступені спорідненості з кристалічною поверхнею, які безумовно відіграють вирішальну роль у формуванні початкового біомінералу та його розростанні і трансформаціях.

Метою даної роботи було вивчення локалізації мікроелементів у структурі депозиту шляхом розділення апатитної і неапатитної складових, а саме вивчення мікроелементного складу гідратного шару патологічного апатиту.

Об'єктом дослідження були кальцифіковані судини. Попередня підготовка включала сушку зразків, спалювання у муфельній печі за температури 450 °С та відбір біоапатитних пластівців. Пластівці розділялись згідно температурного ряду 600-760 °С з інтервалом у 40 °С, з утворенням 5-ти температурних груп. Після відпалу кожна група кальцифікату розтиралась у порошок і оброблювалась ультразвуком в установці УЗДН-А (SELMI, Україна). Ультразвуковий випромінювач знаходився у ємкості з певним об'ємом бідистильованої води і матеріалом зразка протягом 10хв. Отриману суспензію фільтрували. Концентрацію елементів визначали методом атомної спектроскопії (КАС 120.1, SELMI, Україна).

Створення температурного ряду 600-760 °С дає можливість відслідити рекристалізацію біомінералу. Ріст кристалів відбувається з захопленням у кристалічну решітку катіонів або навпаки з виходом їх у аморфний шар. Отримані дані температурного ряду 600-680°С свідчать про незначні зміни концентрацій Na і K, Mg у лабільній фракції мінералу (неапатитному оточенні). Це означає, що вказані елементи майже не змінюють свою кристалохімічну форму існування. Отже приналежність Na і K, Mg до структури неапатитного оточення біоапатиту є характерною ознакою кристалохімічного стану депозиту, а не є наслідком відпалу. При досягненні температур відпалу 720-760 °С спостерігається виразна тенденція до зменшення концентрацій Na, K і Mg у лабільному стані. Це може бути пояснено їх частковим

захватом кристалічною структурою апатиту з заповненням вакансій у катіонній підґратці або ж утворенням нерозчинних солейчи з'єднань з вуглецем та киснем.

Особливість температурної поведінки мікроелементів кальцифікату стінки аорти якісно відрізняється від дослідженої раніше трансформації Mg, Na і К кісткового мінералу. Очевидно, це є наслідком специфічних особливостей ультраструктурної організації та структурної дефектності кристалів апатиту патологічних депозитів.

ГІСТОЛОГІЧНІ ЗМІНИ У ДЕНТИНІ РІЗЦЯ ПІСЛЯ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ СОЛЕЙ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ

Коробчанська А.Б.асп., Романюк С.А., студ. 904гр, Слободян Г.В, студ. 107гр

Науковий керівник: проф. Романюк А.М.

Сумський державний університет, к. патологічної анатомії

Мета роботи: вивчити особливості гістологічних змін у дентині різця нижньої щелепи після впливу на організм солей важких металів.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження виконане на різцях нижньої щелепи 42 білих статевозрілих щурів. Експериментальні тварини протягом 1 місяця вживали воду з надлишком СВМ. Матеріал досліджували через 1, 15, 30 і 60 діб після припинення вживання СВМ. Парафінові зрізи фарбували гематоксилін - еозином і пікрофуксином за Ван Гізон .

Результати дослідження. Після місячного впливу комбінації солей важких металів на організм виявлено гальмування ростових процесів у дентині різця. Ширина шару дентину та пре дентину звужувалися. Проліферативна активність одонтобластів знижувалася, в них виявлялися ознаки дистрофічних змін, набряк строми, пікноз ядер одонтобластів. У реадaptaційному періоді упродовж 15, 30 і 60 діб після припинення вживання СВМ деструктивні та дистрофічні морфологічні зміни у дентині різця нижньої щелепи повністю не зникали.

Висновки. Під впливом солей важких металів у дентині різця нижньої щелепи розвивається гальмування ростових процесів, дистрофічні та деструктивні зміни, які мають стійкий характер і не зникають навіть через 60 діб реадaptaції.